

EGY ISKOLAI KIÁLLÍTÁS KÉPEI

EVANGELIZÁLÓ KERETBEN

6.

Hosszan időzni valamely műalkotás előtt: nem ritka jelenség a különböző kiállítótermekben. Ehhez hasonlóan itt az iskolai kiállításon is többen rácsodálkoztunk egy-egy képre, alkotásra. Engem az *Ünnepek és évszakok* című ragadott meg legjobban. Tekintsük is meg közelebbről! De ne az asztalt járjuk körül, ne mi pörögjünk, hanem az óra mutatóit pörgessük meg inkább!

Máris a hármas és nyolcas számnál állanak a márciusi kokárdára és az augusztusi tűzijátékra mutatva. A magyar szín, a magyar szó, a magyar szív, a magyar hon szavakat juttatják eszünkbe. És az ünnepnapokat – március tizenötödikét, augusztus huszadikát –, nemzeti ünnepeinket.

Korunk embere a történelemkönyvek, verseskötetek lapjairól, meg a vissza-visszatérő méltatások alapján tekinthet be a régi dicsőségbe: a honfoglalás és a honvédelem eseményeibe. *S késő százak után méltán* láthatjuk vezérlő *Párducos Árpádot, s hadrontó népe hatalmát...* Láthatjuk államalapító I.István királyunkat is, akinek nevével, nagy tetteivel hozzuk összefüggésbe állami ünnepünket (a nevezetes tűzijátékkal egyetemben). Neki köszönhetően telepedtünk le, gyökereztünk meg, és vettük fel a keresztyén vallást itt a Kárpát-medencében. Istennek mondunk hálát mindezért, hogy hazát adott minékünk, és mindmáig megőrzött bennünket. Voltak, akik találtak erre méltó szavakat, s himnuszt írtak és szózatot. Az egymással művészi módon rezonáló verseik ma is a szívünkig érnek: *„Őseinket felhozád / Kárpát szent bércére, / Általad nyert szép hazát / Bendegúznak vére. / S merre zúgnak habjai / Tiszának, Dunának / Árpád hős magzatjai / Felvirágozának”* (Kölcsey). Aztán a folytatás: *„És annyi balszerencse közt, / Oly sok viszály után, / Megfogyva bár, de törve nem, / Él nemzet e hazán”* (Vörösmarty).

Mindig voltak olyanok, akik szívükön viselték a haza sorsát, s nem nézték tétlenül az eseményeket. Közülük való volt báró Eötvös József író is, aki megfogalmazta: *„Kit nem hevít korának érzeménye, / Szakítsa ketté lantja húrjait”*. Persze, sokakat hevített, és lantot, fegyvert ragadtak 1848. március idusán és azután. *„Talpra magyar, hí a haza! / – kiáltotta Petőfi a Múzeum lépcsőjén – Itt az idő, most vagy soha!”* Az ő baráti köréhez tartozó márciusi ifjak – közöttük Irinyi, Jókai, Vasvári – vettek részt e történelmi léptékkal mérhető nagy nap ismert eseményeiben. Ezekről emlékezett meg a költő mindjárt, a pesti forradalom másnapán: *„Nagyapáink és apáink, / Míg egy század elhaladt, / Nem tévének annyit, mint mink / Huszonnégy óra alatt”*. Sok huszonnégy óra jött még ezután, s ahogyan a vízre dobott kő nyomán támadt koncentrikusan táguló körök mozgásba hozzák a tó tükrét, a márciusi ifjúság is egyre több kisebb-nagyobb baráti csoportja hasonló módon került a körön belülré, s szerveződött történelmi hatású táborrá. Ők azok, akik a szóban forgó kokárdát kezdettől fogva viselték. A pesti radikális ifjúság vezetőiről följegyezték, hogy Petőfi Sándor és Jókai Mór szerelmeiktől, Szendrey Júliától illetve Laborfalvi Rózától kaptak nemzeti színű szalagrózsát a forradalom estéjén. Sokan sapkarózsaként hordták ugyanezt. Arany János így indítja a Nemzetőr-dalt: *„Süvegemen nemzetiszín rózsa”*. A kokárda csakhamar a nemzeti függetlenedés forradalmi eszméjét magukénak valló polgárok szimbólumává vált. Viselőjük vallomását Petőfi így fogalmazta meg: *„Magyar vagyok. Legszebb ország hazám / Az öt világrész nagy területén”*. Természetes tehát, hogy amikor elhangzott: *„Vészben a hon!”* – megmozdult a nemzet. Még a külföldön szolgálatot teljesítő tisztek is visszajöttek ebbe a *legszebb hazába* katonáikkal együtt – ahol a magyar színű lobogók alatt küzdött a

magyarok színe-java a szabadságért. Bizony, példát adtak ők a következő nemzedéknek, így minékünk is az emberi helytállás megannyi területén. Érdemes ezeknek utánajárni, s olvasni felőlük a hiteles irodalmi alkotásokban. Érdemes, sőt szükséges ezekről beszélgetni, üzeneteit megszívlelni napjainkban is. Mert – mint oly sokszor népünk történetében – *„...elhulltanak legjobbjaink / A hosszú harc alatt”* (Vörösmarty). Ha a megtorlásokra gondolunk, az olyan emberekre, mint Haynau, aki a kegyetlenkedésben gyönyört talált, van okunk összeszorult szívvel, könnyezve emlékezni a hőseinkre, halottainkra. Álljon itt egy mai költő néhány együttérző sora előttünk: *„Talán végre esik majd az eső, / és siratja bús napjait az ég, / talán végre tiszteleg az emlékezet, / szívvel áldoz, nemcsak / koszorút rak a kéz”* (Lovas Zsuzsanna Lux). Ezzel a kegyelettel menjünk tovább, tájékozódjunk reálsan a jelenben, s bizakodva, nemzeti önbecsülésünk helyreállításával tekintsünk a jövőbe! A mi hitünk szerint Isten velünk van, s ezután is megsegít – csak legyünk egyetértésben egymással és Ővele. Legyünk készségesek, barátiak a Kárpátok ölelésében élő népek fiaival, magyarjaival. Legyünk azon, hogy senki ne gyűlölködjön, ne támadjon minket. Gróf Zrínyi Miklós költő, politikus, hadvezér is felszólított erre: *„Ne bántsd a magyart!”* – írta. Mi, imádkozó református emberek – ki-ki a maga pozíciója lehetőségében – sokkal többet munkálkodhatnánk azon, hogy a magyarok jólétben, biztonságban élhessenek és gyarapodhassanak a saját hazájukban. Sajnos, vannak olyan emberek, akik nem éppen ezeken fáradoznak. Ártanak népünknek, ügyünknek. Testi-lelki nyomorúságunkban *„borzadózva kérdezzük, mi lesz még, / honnan uszulkan ránk új ordas eszmék...”* (József Attila). Kicsit válaszként, kicsit az eddigiek zárásaként illeszthetjük ide Kölcsey epigrammáját: *„Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak / Hagyd örökül ha kihúnysz: A HAZA MINDEN ELŐTT”*.

Amikor az óránk mutatóit újból megpörgetjük, és azok a négyes, tizenkettes számoknál megállnak, két újabb ünnepre: a karácsonyra és a húsvétra tekintünk érdeklődve. Figyelmünk mindkét estben Jézusra irányul, hiszen születéséről és feltámadásáról emlékezünk meg ilyenkor. Ámde nem egyformán, nem mindig ugyanúgy. Az előttünk látható alkotást szemlélve, hamar észrevesszük, hogy a logikus koncepció mögött a néphagyományok jelentősége hangsúlyosabb, ezért az a bibliai alapról sokkal elterelőbb. A hímes tojás és a nyuszi láttán nehezebb eljutni a kérdésig: miért is született, miért halt meg és miért támadt fel az Úr Jézus... Egy gyermek-istentiszteleten ma sokan tudják akár négy pontban összegezni, hogy Ő, míg e földi létben élt: tanított, gyógyított, csodát tett, megváltott. Mindezek bővebb kifejtésének inkább korlátai, mint lehetőségei vannak meg itt, de a legfontosabb, legjellemzőbb igei megállapításokat, üzeneteket – ahogyan csak lehet – mégis gyűjtsük egybe együtt. Kezdjük meg annak tudatában, amelyben János befejezi evangéliumát: *„De van sok egyéb is, amit Jézus tett, és ha azt mind megírnák egytől egyig, úgy vélem, maga a világ sem tudná befogadni a megírt könyveket”*. Mindenek előtt: Jézus engedelmes volt. Ennek vállalása az emberré léttel kezdődött, és a keresztre feszítéssel végződött. Otthagyta a mennyei fényes világot, hogy szegény gyermekként megszülessen egy rongyos istállóban. De mennyei gazdagságot hozott minékünk: nem pénzt, hanem megbocsátást, jókedvet, örömet, szeretetet. Ő maga *„gazdag létére szegénnyé lett érttünk, hogy mi az Ő szegénysége által meggazdagodjunk”* (2Korinthus 8,9). *„Amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született a törvénynek alávetve, hogy a törvény alatt lévőket megváltsa, hogy Isten fiaivá legyünk”* (Galata 4,4-5).

Kik tudták meg elsőként, hogy Jézus megszületett? A pásztorok. Nekik hirdettetett először az evangélium: az Isten Fia ember lett. A világ legszebb történetének voltak ők a szemtanúi. Nincs is még egy olyan történet a földön, aminek az angyalok így örülnének, hogy egy egész mennyei kórus fakadt dalra tőle (Fodorné Nagy Sarolta). A napkeleti bölcsek – akik messze földről érkeztek és Istenként tisztelve Jézust leborultak a jászolbölcső előtt – arra tanítanak, hogy sokszor azok, akik távol vannak, jobban megértik Isten dolgait, mint a közelvalók... E bölcsek fáradtságot nem ismerő áldozata buzdítson bennünket – és általunk környezetünket is – kitartó Krisztus-keresésre. Jézust az Atyához mindvégig a tökéletes engedelmesség, odaadás és bizalom kötötte. Azért jött, hogy az Isten általa megbékéltesse az embert önmagával: azért, hogy az ördög munkáját lerontsa, megtörje a halál erejét, és az evangélium által világosságra hozza az elmúlhatatlan életet. Jézus önmagát teljesen Isten eljövő uralma alá állítva megkeresztelkedett, közösséget vállalt ezzel a bűnösökkel, majd megkísértése során az ősi kígyó fejére taposott, és legyőzte azt. Ezután tanítványokat hívott el, hogy emberhalászokká tegye őket. A sokaságot is úgy tanította, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók (olvasandó: Máté 5,1-7,29). Sokszor példázatokban beszélt a mennyek országának titkairól s prédikációi közben meggyógyította azokat a betegeket, akik odamentek, vagy akiket odavittek Őhöz – hiszen nem tudott elmenni közömbösen az emberei nyomorúság mellett.

Az Úr Jézus a főpapi imádságában adott számot az Atyának arról, hogy elvégezte a munkát, amelyet rábízott. Prédikációiban, cselekedeteiben, beszédeiben bizonysgot tett Isten szeretetéről. Kevéssel keresztalála előtt már arról beszélt, hogy bizonyára felismerte a világ: Isten küldte el Jézus Krisztust, aki örök életet szerez az övéinek. Ismeretes előttünk, hogy Ő, akiben bűn nem volt, sőt irtózott és iszonyodott attól, az Isten akarata iránti végső engedelmisségével és az irántunk érzett nagy szeretetével vállalta, hogy magára veszi bűneink terhét. Ott gyötrődött a Gecsemáné kertben, majd a golgotai kereszten szenvedve elvégezte a megváltás nagy művét. A testi kínoknál is rettenetesebb volt Jézus számára, hogy az Atya magára hagyta Őt a világ bűneivel (a bűneink halmaza bizonyára elborította az egész keresztfát, sőt magát a Golgotát is, ezért az – mint a felhő a napot – egy rövid ideig eltakarta szeme elől Isten orcáját). Át kellett élnie az Istentől való elvettetést, a kárhozatot. Ezt a lelki mélységet fejezi ki egyik kiáltása: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?*” (Máté 27,46). Az új szövetség áldozati bárányaként, mégpedig érettem, miattam és helyettem halt meg nagypénteken. Utolsó szava – „*Elvégeztetett!*” – már győzelmi jelentés volt (János

19,30). Őáltala hiszünk növekvő bizalommal Istenben, Aki föltámasztotta Őt húsvétkor a halottak közül (olvasandó: 1Péter 1,13-23).

A feltámadás az egész keresztyénség létének és hitvallásának sarkpontja, s azt szemlélteti, hogy az Atya elfogadta a világ bűneiért bemutatott engesztelő áldozatot, és Fiát megdicsőítette. Krisztus feltámadásának történelmi bizonyosságai vannak: az üres sír, a Feltámadott megjelenései és a tanítványok megváltozott élete. Mivel a hét első napján támadt fel a mi Urunk, ennek emlékére tért át az ősegyház a szombat ünnepléséről a vasárnap ünneplésére.

Piros betűs ünnepeink sorában a karácsonyt és a húsvétot tekintettük át – vázlatosan. Az Úr Jézusról szóló gondolatmenetet zárjuk az Ő saját szavaival, amellyel meghirdette Isten királyi uralmát a teremtettség és az emberek világa felett. Isten üdvígérete beteljesedik azokon, akik hisznek neki: *„Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!”* (Márk 1,15). Jézus hívásában Isten olyan közel jön az emberhez, hogy szíven találhatja őt a szó, bűnbánatra juthat, és megtérhet. Imádkozunk is ezért – sokakért –, hiszen tart még a kegyelmi idő. Noé idejében ez a bárka ajtajának bezárásáig tartott, a mi időnkben pedig az Úr Jézus visszajöveteléig... Élünk hát reménységgel és hálaadással: *„Ma még lehet, ma még szabad. Borulj le a kereszt alatt”.*

Most pedig forduljunk még egyszer az óra felé, és forgassuk meg annak mutatóit. Miről tanúskodnak az ötös és kilences számok, milyen ünnepekre hívogatnak ezekben az egymástól jól távol eső hónapokban? A májusi nagy piros szív bizonyára az első vasárnapra, az anyák napjára utal, a szeptemberi hatalmas kapu meg az iskolára, talán a tanévnyitóra... A tanévkezdés mindenkinek egy izgalmas, szép esemény – sok ilyen ünnepségen részt vettem már –, de leginkább talán azoknak, akik először élik át ennek izgalmát, szépségét. Persze, a kezdés-újrakezdés-befejezés gazdag egységében valósul meg ez az iskola életében, emléke, élménye hosszú ideig megmarad diákokban, tanároknak, szülőknél egyaránt. Aztán az egymást követő tanévek során észrevesszük, hogy az első időkben mindkét szülő, majd később csak az egyik hozza a kisiskolást, aki növekedvén már többször elengedi apa vagy anya kezét, s elindul lassan az önállósulás útján. Vigyáznunk kell viszont azokra a hittanos gyermekekre, akik elengedték Jézus kezét, hogy visszataláljanak arra az útra, amely az életre visz. A mi iskolánk tanévkezdésének a templom nyit kaput: istentiszteleten ünnepelek s – békeidőben – a hétkezdő áhítatainkat is itt tartjuk. Templom és iskola. Nagy öröm forrása ez – és nagy feladat is: *„Azóta hányszor éltél át ott / Lelkem zsenge tavasz-korát! / Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!”* (Reményik Sándor).

Az itt látható piros szív a szeretetről szól, édesanyákat köszönt, anyák napi ünnepekre hív. Az osztályok külön-külön készülnek ezekre: énekkel, tánccal, versekkel és virággal várják az ünnepeket. A gyermekek öröme ott kezdődik, hogy a megelőző hittanórákon elmondhatják a verset, a szövegrészt, amit ajándékképpen megtanultak. (Szívesen meghallgatom őket.) Szépek, meghatóak ezek – még akkor is, ha a költők, írók, érzelmi túlfűtöttsége, túlzó fokozása tetten érhető olykor. Szabolcska Mihály így versel: *„S amikor a szívünk / Megtelik jósággal, / A szemünk könnyűvel / lelkünk imádsággal,/ mikor egy-egy nemes / Tettet viszünk végbe: / Csókoljuk meg édesanyánk / Lába nyomát érte”*. Egyik verse végén Falu Tamás így szól: *„Hogyha megbántottad – mért bántottad őt? / Nem sírt ő sohasem a szemed előtt. / Nem hangzott ajkáról soha-soha vád, / Akihez rossz voltál, az volt az anyád”*. István öcsémhez című ismert költeményében csendül fel Petőfi anyaszeretete: *„S anyánkat, ezt az édes jó anyát, / Ó Pistikám, szeresd, tiszteld, imádd! / Mi ő nekünk? azt el nem mondhatom, / Mert nincs rá szó, nincsen rá fogalom; / De megmutatná a nagy veszteség: / Ha elszólítaná tőlünk őt az ég...”* Dsida Jenő pedig áldást kér: *„Áldd meg édesanyám járását- kelését, / Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!/ Áldd meg imádását, melyben el nem fárad, / Áldd meg két kezeddal az édesanyámat!”*

Tekintsünk ismét Jézusra, aki kínszenvedése közepette is idősödő édesanyjáról gondoskodott: rábízta őt a legfiatalabb tanítványára, Jánosra. Megszólította őket: *„Asszony, íme, a te fiad!”* illetve: *„Íme, a te anyád!”* (János 19,26-27). (Egy prédikációban arról hallottam, hogy az Úr Jézus ezzel a végrendeletszerű cselekedetével szerezte az anyák napját). Gyöngéd gondoskodás történt itt, hiszen két árva lélek állt a kereszt alatt: Mária, aki Jézusban saját fiát látta, nem Isten Fiát – és János, aki épp azért szenvedett, mert Jézusban Isten Fiát látta. Ez a két lélek itt találkozott, elfogadták egymás árva életét, s akit most elvesztettek, egymásban megtalálták. Nem árvák többé. Ezen a világon mi mai emberek a magányosság miatt szenvedünk mérhetetlenül. Jézus keresztje alatt eltűnik a magányosság – hirdeti Szathmáry Sándor professzor –, s az emberlét új ajándékai, lehetőségei tehetik teljessé az életünket.

A mi gyülekezetünk istentiszteleten köszönti az édesanyákat templomunkban. Az úrasztala körül egy szál virággal felsorakozott, ünneplőbe öltözött éneklő gyermeksereg látványa önmagában felemelő, megható jelenség. A kézművezéssel megalkotott szívek is túlmutatnak önmagukon. Az ajándékozó és a megajándékozott együtt örül, és ezt a boldog érzést viszi magával haza az egész család...

A szív a Biblia tanúsága szerint az értelmi, érzelmi, akarati és erkölcsi élet központja – az egész ember. Ezért *„Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!”* (Példabeszédek 4,23). Az ÚR Jézus pedig mindjárt a Hegyi Beszéd elején azt tanítja, hogy *„Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják”* (Máté 5,8). Isten belelát az emberbe, látja azokat is, akik azért utasítják el Jézust, mert valami mással van tele a szívük. Amikor Sámuel elment Betlehembe, hogy felkenje Izráel új királyát, a bizonytalankodó próféta előtt is világossá tette: *„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van!”* (1Sámuel 16,7). Imádkozzunk hát a zsoltáros szavaival: *„Vizsgálj meg, Istenem, ismerd meg szívemet! Próbálj meg, és ismerd meg gondolataimat! Nézd meg, nem járok-e téves úton, és vezess az örökkévalóság útján!”* (Zsoltárok 139,23-24).